

St. med. nr. 35.

(1925)

Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

Utenriksdepartementets innstilling av 17de juli 1925, som er bifalt ved kongelig resolusjon av samme dag.

(Foredratt av statsminister Joh. Ludv. Mowinckel.)

Siden avgivelsen av St. med. nr. 29 (1925) har Utenriksdepartementet mottatt svar fra den britiske sendemann på sin note av 12te mai d. år. I den britiske note av 10de juni som er gjengitt i bilag I (side 13), meddelte den britiske sendemann at hans regjering var beredt til å gjøre vesentlige innrømmelser med hensyn til anerkjennelsen av de norske fjorder som territorialområde, og at den med hensyn til den foreslåtte utvidelse av Nordsjøkonvensjonen til områdene nord for den 61te breddegrad hadde grunn til å tro at den ordning som den hadde for øie, vil bli tilfredsstillende for begge parter. Den britiske sendemann henstillet derfor inntrengende at der så snart som mulig blev sendt norske delegerte til London for å drøfte i enkeltheter spørsmålet om fjordene og den ordning som skulde istandbringes nord for 61de breddegrad.

Utenriksdepartementet fant at det av hensyn til Regjeringens og Stortingets forstående behandling av de i St. med. nr. 8 og nr. 29 (1925) omhandlede spørsmål var nødvendig å tilveiebringe mest mulig uttømmende opplysninger om innholdet og rekkevidden av de tilsagn som var gitt i den britiske sendemanns note. Ved kgl. resolusjon av 19de juni d. år blev det derfor besluttet å motta den britiske regjerings innbydelse.

Som Regjeringens delegerte ved møtet i London opnevntes professor Johan Hjort, som hadde vært leder av forhandlingene i Oslo, og efter forslag fra Forsvarsdepartementet, chefen for Admiralstabten, Kommandør G. C. O. R. Gade.

Ved samme kgl. resolusjon blev Utenriksdepartementet bemyndiget til å utferdige instruks for de delegerte. (Se bilag II, side 13).

Møtet i London fant sted fra 23de juni til 6te juli d. år. Angående resultatet av forhandlingene henvises til delegasjonens beretning, datert 6te juli d. år, som er inntatt som bilag til nærværende meddelelse. Som utrykte bilag følger de i beretningen omhandlede karter.

Det er forutsetningen at beretningen snarest mulig forelegges de interesserte departementer til uttalelse. Uttalelsene vil bli oversendt Stortinget, såsnart de foreligger, som et tillegg til nærværende meddelelse.

Det er likeledes forutsetningen at de ytterligere meddelelser i saken som er bebudet fra britisk side, bl. a. angående løsningsen av spørsmålets internasjonale side, vil bli inntatt i tillegget.

Utenriksdepartementet vil foreslå at nærværende meddelelse tillikemed bilag i fortrolighet tilstilles Stortinget i tilslutning til St. med. nr. 8 og nr. 29 (1925) angående samme sak.

I henhold til det anførte tillater Utenriksdepartementet sig å

innstille:

At gjenpart av Utenriksdepartementets foredrag av 17de juli 1925 angående forhandlingene med Storbritannia om sjøterritoriet tilstilles Stortinget.

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

Beretning

fra den norske regjerings representanter ved møter med representanter for den britiske regjering i London fra 23de juni—6te juli 1925.

I. Innledning.

De norske representanter, som blev opnevnt ved kgl. resolusjon av 19de juni 1925, var:

Professor, dr. philos. Johan H j o r t.

Chefen for Admiralstaben, kommandør G. C.

O. R. G a d e.

Som sakkyndig deltok kaptein i marinen Per A s k i m og som sekretær fungerte sekretær i Utenriksdepartementet, Ingv. S m i t h - K i e l l a n d.

De britiske representanter var:

H. G. M a u r i c e, fiskeri- og landbruksministeriet.

Captain H. P. D o u g l a s, admiralitetet.

Commander B. C. W a t s o n, admiralitetet.

E. M. B. I n g r a m, utenriksministeriet.

H. S. M o s s - B l u n d e l l, fiskeri- og landbruksministeriet.

De norske representanter hadde før sin avreise hatt en konferanse med opsynschefen for fisket på Mørekylen, fiskerikonsulent R ø n n e s t a d angående forskjellige fiskerispørsmål som antokes å være av interesse for de forestående forhandlinger.

Forhandlingene påbegyntes i London den 23de juni og avsluttedes den 6te juli 1925. Der henvises til de som bilag til nærværende beretning medfølgende avtrykk av de for hvert møte opsatte protokoller med tilhørende dokumenter, idet man her alene skal gi en kort oversikt over forhandlingenes forløp.

Der blev straks ved møtets begynnelse oplyst, at de norske representanter hadde i oppdrag å tilveiebringe mest mulig uttømmende opplysninger angående innholdet og rekkevidden av de tilsagn som var gitt i note fra den britiske sendemann i Oslo av 10de juni 1925, både med hensyn til de vesentlige innrømmelser som var antydnet fra

britisk side angående fjordene og hvorledes ordningen vedrørende utvidelsen av Nordsjøkonvensjonen til områdene nord for den 61de breddegrad tenktes iverksatt.

Fra norsk side blev det fremholdt at de norske representanter ifølge sin instruks hadde i oppdrag å søke bragt på det rene hvilke grunnlinjer man fra britisk side var villig til å optrekke for en eventuell 3-milsgrense, og hvilken fremgangsmåte man hadde tenkt sig å følge for å få istandbragt en internasjonalt anerkjent ordning av sjøterritoriet. Det blev envidere uttalt at disse undersøkelser ikke i nogen henseende måtte prejudisere det standpunkt Norge hevdet med hensyn til sitt sjøterritorium og at det måtte være en selvfølge at den norske regjering ikke blev bundet ved de drøftelser som fant sted. En oversettelse til engelsk av de norske representanters instruks blev overlevert de britiske representanter og er innlagt som bilag II til protokollen for første forhandlingsmøte.

Man enedes om under de videre forhandlinger å drøfte hver for sig territorialspørsmålet og spørsmålet om en fiskerioverenskomst. For å lette de videre undersøkelser herom nedsattes to underkomiteer, en for det territoriale spørsmål og en for fiskerispørsmålet. Førstnevnte underkomite bestod fra norsk side av:

Kommandør G a d e,

kaptein A s k i m,

og fra britisk side av:

Captain D o u g l a s,

Commander W a t s o n og

Mr. I n g r a m.

Underkomiteen for fiskerispørsmål bestod fra norsk side av:

Professor H j o r t,

sekretær S m i t h - K i e l l a n d,

og fra britisk side av:

Mr. M a u r i c e og

Mr. B l u n d e l l.

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

Det var forutsetningen at de av underkomiteene avgitte innstillinger m. v. skulde drøftes i plenumsmøtene.

II. Territorials spørsmålet.

Det fremgår av dokumentene at det engelske standpunkt i territorials spørsmålet er følgende:

1) Fjordene.

I Captain Douglas' memorandum (bilag III til protokollen) uttales at en stor del av de norske krav gjelder farvann som fra britisk hold betraktes som fritt hav («part of the high seas»), og at en anerkjennelse vilde føre til at andre land fremsatte lignende krav, hvilket i mange tilfelle kunde føre til innskrenkning av de engelske sjøstridskrefters operasjonsfrihet og bevirke alvorlige ulemper for rikets forsvar og kommunikasjoner.

For å anerkjennes som fjord må etter britisk opfatning farvannet for den vesentlige del være omgitt av fastland. Av hensyn til den norske kysts eiendommelige karakter anså man det dog rimelig å modifisere dette krav, men man fant det umulig å se noget prinsipp som skulde tillate at alle navigable farvann mellom øene blev anerkjent som territoriale.

Under diskusjonen om dette memorandum blev det videre fra britisk side uttalt, at man var villig til å ta under overveielse alle de tilfelle hvor spesielle forhold gjorde en tillempling mulig, uten at derved det britiske almindelige prinsipp blev tilsidesatt.

I forbindelse hermed meddelte den britiske delegasjon, at man var forberedt på å anerkjenne følgende 7 fjorder:

Varangerfjord
Syltefjord
Tanafjord
Laksefjord
Porsangerfjord
Vestfjord
Oslofjord.

Likeoverfor den britiske fremstilling søkte den norske delegasjon i et memorandum (bilag IV) å gi en begrunnelse for det

norske krav og å finne en formel som for Norges vedkommende gjorde en tilpasning av det britiske prinsipp forenlig med kravene. Det ses av bilaget, at man som løsning pekte på beskyttelse av hovedleden langs kysten, idet forutsetningen var at her til også hørte innløpene fra sjøen til denne led.

Forøvrig fremgår at den norske delegasjon pekte på det faktum, at nasjonen fra gammel tid hadde hevdet fjorder, innløp og bukter som sin eiendom, når de har norsk land på begge sider eller tilhører den skjærgård som geografisk danner en del av Norge.

Fjordspørsmålet blev henvist til videre behandling i den militære underkomite.

Som utgangspunkt for diskusjonen i denne komite tok de norske medlemmer prinsipielt Osloprotokollen, idet man dog fremsatte nye krav med hensyn til

Trænfjord

Farvannet Sklinna—Høgbraken—Stein
nan

Skudesnesfjord

Langesundsfjord

Farvannet Svenør—Færder.

På den annen side erklærte man sig rede til å utelate av diskusjonen følgende fjorder og innløp nevnt i Osloprotokollen:

Ingøy—Sørøy (Tarhalsen)

Arnøy—Fugløykalv

Vannøy—Kvaløy

Kvaløy—Grøttøy

Bergsfjord

Gavlfjord

Frøyfjord

Ramsøyfjord.

Begrunnelsen for dette skritt var at Osloprotokollens grunnlinjer vilde gi uvesentlige eller betydningsløse fordeler.

Den engelske delegasjon hadde også opført Listerfjord som ikke var nevnt i Osloprotokollen. De norske medlemmer av underkomiteen vilde heller ikke sette noget inn på dette punkt.

Følgende fjorder nevnt i Osloprotokollen har en bredde i munningen av mindre enn 6 nautiske mil og vil derfor også efter de almindelige britiske regler bli ansett som territoriale farvann:

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

Persfjord
 Sandfjord
 Båsfjord
 Koifjord
 Sandfjord
 Kamøyfjord
 Makeilfjord
 Sandfjord
 Oksefjord
 Kjøllefjord
 Kamøyfjord
 Kaldfjord
 Risfjord
 Vestfjord
 Knivskjærvik
 Sandbukt
 Tufjord
 Donnesfjord
 Bølefjord
 Åfjord
 Sandfjord
 Mefjord
 Ersfjord
 Stensfjord.

Protokollen for møtet i den militære underkomite viser, at den norske delegerte ga uttrykk for de nasjonale synsmåter og følelser angående Norges geografiske enhet. Det blev sterkt presisert, at man betraktet fjordene som nasjonale herligheter, og at en løsning kun var mulig hvis der blev tatt sterke hensyn hertil.

Bilag V (D) viser i kortfattet form hvilke spesielle forhold måtte tas i betraktning for hver enkelt fjords eller innløps vedkommende. Likeledes for hvilke farvann de norske medlemmer antok ikke å burde sette noget større inn.

Man finner spesielt å burde gjøre oppmerksom på, at de norske medlemmer fant å kunne innrømme at Varangerfjordens, Andfjordens og Vestfjordens territoriale grenselinjer trekkes efter britisk ønske.

Fjordspørsmålet blev behandlet i møte mellem delegasjonene 30te juni. Det britiske svar på det norske memorandum (bilag IV) og på de i bilag (D) fremsatte krav blev fremlagt (bilag VII og bilag VIII) og viser at Storbritannia foruten de tidligere nevnte 7 fjorder i tilfelle av en overenskomst vilde være villig til å anerkjenne andre 7 nemlig:

Kongsfjord
 Innløpet mellem Storestappen (Magerøy) og Hjelmsøy med grunnlinje Gjesværnæringen til Sortvignæringen
 Kvenangen med grunnlinje Brynilen til nordpynt Arnøy
 Andfjord med grunnlinje Månesset til nordpynt Andøy
 Innløpet mellem Elsneset og Røstøy (Røsthavet)
 Frohavet innenfor linjen Halten Fyr til Hosenøene Fyr.
 Langesundsfjord med grunnlinje Stråholmen til Tvesten.

Hertil kommer fiksering av grunnlinjen for Oslofjord mellem punktene Færder og Torbjørnskjær.

På vedlagte silhuett-karter er vist skjematisk samtlige de fjorder som Storbritannia i tilfelle av en overenskomst er villig til å anerkjenne.

Protokollen for 8de møte gir opplysning om de nøiaktige punkter hvorimellem grunnlinjene i tilfelle blir å trekke.

Man vil gjøre spesielt oppmerksom på at følgende farvann ikke anerkjennes:

Sørøysund
 Folla.

2) *Utgangspunkter for optrekning av grenselinjer for sjøterritoriet.*

a) *Grunnlinjer.*

Det kom under forhandlingene klart frem, at Storbritannia ikke vilde kunne akseptere nogen ordning, efter hvilken sjøterritoriet skulde regnes fra et sammenhengende nett av grunnlinjer, trukket mellem fremspringende punkter på fastlandet eller mellem de ytterste øer og skjær.

Man henviser om denne sak til de i St.

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

med. nr. 8 1925 gitte opplysninger om at forutsetningen for en overenskomst fra britisk side er antagelse i enhver henseende av 3-milsgrensen således som den defineres av Storbritannia.

b) Øer og skjær som utgangspunkter.

Den norske delegasjon ga i et memorandum (bilag IX) opplysning om de norske regler, hvorefter sjøterritoriet regnes fra «øer, holmer og skjær som ikke til stadighet er overskyllet».

Den tilsvarende britiske definisjon lyder (bilag X):

«Tre-milsgrensen for sjøterritoriet er «innhyllingskurven (enveloppen) for alle de «cirkler med tre nautiske mils radius, hvis «centrer er beliggende i lavvannslinjen. «Grensen regnes fra kystlinjen ved lavvann «på fastlandet og også på øene. Ordet «ø» «innbefatter alle deler av territoriet som «kan finne anvendelse (capable of use) og «som alltid er over vann under normale om- «stendigheter.»

«Utenfor bukter som ved innløpet ikke «er bredere enn 6 nautiske mil er territorial- «grensen en rett linje parallell med og 3 nau- «tiske mil utenfor en rett linje trukket tvers «over innløpet av bukten».

«Territoriale rettigheter kan i tillegg «hertil tilstås med hensyn til et visst antall «større bukter og innløp som kalles territo- «riale innløp («territorial inlets») og som «må være spesielt nevnt og geografisk de- «finert».

(NB. «Innhyllingskurven» (enveloppen) er et matematisk uttrykk og betegner en kurve som danner en felles tangent til et antall andre kurver, som er optrukket overensstemmende med et bestemt prinsipp. I det spesielle tilfelle med tre-milsgrensen er tre-mils cirklenes innhyllingskurve (envelope) en jevn kurve, så lenge lavvannslinjen er en jevn linje; hvis lavvannslinjen er innskåret blir innhyllingskurven (enveloppen) en rekke korte buer med tre mils radius).

For å se hvilke realiteter ligger bak de to definisjoner lot den norske delegasjon med assistanse av Captain Douglas på endel spesialkart over den norske kyst optrekke grenselinjer for territoriet etter de to syste-

mer. Disse kart ble studert i 6te møte og viser at grenselinjene på enkelte steder praktisk talt faller sammen, mens forskjellen på andre steder kan gå op til ca. 3 nautiske mil.

III. Spørsmålet om en fiskerioverenskomst.

Med hensyn til spørsmålet om sikring av de norske fiskeri-interesser var det fra begge sider en forutsetning, at det territorialområde som i tilfelle ble forbeholdt Norge, under alle omstendigheter skulde gjelde for fiskeriøiemed, således at eneretten til fiske der var forbeholdt for normenn.

Ennvidere ble det fra britisk side innrømmet at bestemmelsene i Nordsjøkonvensjonen av 1882 og i konvensjonen mellom Storbritannia og Danmark vedrørende Island og Færøyene av 1901 angående 10 mils grunnlinjer utenfor bukter og angående 3-milsbeltets optrekning fra lavvannslinjen for fastland, øer, holmer og banker, skulde gjøres gjeldende for Norges vedkommende. Ved «skjær og banker» («rocks and banks») blev man enig om å forstå alle skjær som faller tørre ved lavvann. Herved kommer den eventuelle fiskerioverenskomst til å være i full overensstemmelse med gjeldende norske bestemmelser (jfr. bl. a. kgl. resolusjon av 18de desember 1912).

Med hensyn til farvannet utenfor et sådant område, som utelukkende var forbeholdt norske fiskere, forutsattes gjeldende som almindelig regel de bestemmelser som finnes i ovennevnte overenskomst mellom Storbritannia og Danmark vedkommende Island.

For området nord for den 61de breddegrad gjøres ytterligere den innrømmelse at man fra britisk side var fullt villig til å treffe bestemmelser til beskyttelse av store ansamlinger av liner og garn. Man kunde visstnok ikke gå med på å fastsette disse som lukkede havområder («closed areas») begrenset av engang for alle fastsatte linjer; men man var villig til å sørge for beskyttelse på en måte som i realiteten antas å være tilfredsstillende for norske interesser, nemlig ved at den norske regjering fra tid til

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

annen meddelte den britiske regjering, på hvilke områder der under forestående fiske kunde antas å ville finne ansamlinger av ovennevnte redskaper sted. Den britiske regjering skulde bringe innholdet av disse meddelelser til de britiske tråleres kunnskap. Disse skulde derefter pålegges å forholde sig overfor de nevnte områder på sådan måte som bestemt i de omhandlede internasjonale overenskomster overfor stående redskaper.

Dessuten vilde man fra britisk side gjøre den innrømmelse, at der i en eventuell fiskerioverenskomst skulde inntas bestemmelser om at hvor der fantes lokale sedvanemessige bestemmelser om regulering av fisket for norske fiskere, skulde disse også gjøres gjeldende for britiske fiskere under forutsetning av at de i betimelig tid av den norske regjering var blitt meddelt den britiske regjering. Denne skulde da meddele de britiske fiskere de opplysninger som den mottok fra den norske regjering, idet det forøvrig forutsattes at de almindelige regler for politiopsyn og rettsavgjørelser treffes på samme måte som dette er fastsatt i de nevnte internasjonale overenskomster.

Bestemmelser av denne art anser delegasjonen å være av største betydning å få medtatt i fiskerioverenskomsten, særlig på grunn av den kjennsgjøring at der for farvannet nord for den 61de breddegrad finnes norsk lovgivning til regulering av fisket også utenfor territorialgrensen (kfr. gjeldende lover for torskefisket og foreliggende forslag til lov for drivgarnsfisket).

Overensstemmende med hvad foran er referert utarbeidet de delegerte utkast til bestemmelser i en eventuell fiskerioverenskomst (se protokollens bilag VI). Man fant det kun nødvendig ved denne anledning å formulere de artikler i overenskomsten som var nødvendig for bedømmelsen av overenskomstens verdi for de norske fiskeriinteresser, mens man undlot å beskjefte sig med bestemmelser av rent teknisk natur, så meget mere som det fra begge sider forutsattes at den detaljerte utformning av de øvrige artikler ikke fra nogen side vilde volde vanskeligheter eller være til hinder for at en

overenskomst kom i stand, såfremt der forøvrig var enighet om dens ønskelighet.

IV. Internasjonal ordning.

Den norske delegasjon fremsatte i 7. møte endel spørsmål om en eventuell internasjonal ordning av territorial- og fiskerispørsmålene (bilag XI). Det fremgår av forhandlingsprotokollen, at det efter delegasjonens mening vilde være av særlig betydning for Norge å få klarhet over hvorledes Norges stilling vil være, hvis den i eventuelle overenskomster med Storbritannia forutsatte tiltredelse fra andre makters side ikke opnås.

Den britiske delegasjon meddelte at det britiske Utenriksdepartement ad diplomatisk vei vilde gi svar på de fremsatte spørsmål.

V. Resumé av forhandlingene.

Under de forhandlinger, hvis forløp er fremstillet i protokollen fra de tidligere møter, viste det sig meget tidlig at der forelå betydelige vanskeligheter i veien for en tilfredsstillende løsning av forhandlingenes oppgave.

Mens den norske delegasjon antok at norske interesser og synsmåter alene kunde tilfredsstillende ved bestemmelser i likhet med dem som er gjengitt i protokollen fra de forhandlinger som blev ført i Oslo i desember 1924 var det ikke mulig for de britiske delegerte å bringe disse bestemmelser i overensstemmelse med hevdelsen av 3-milsprinsippet for sjøterritoriet, hvorpå den britiske regjering la så stor vekt.

Da imidlertid begge delegasjoner var overbevist om at det var ønskelig og av stor betydning at der mellem de to land blev inngått overenskomster angående fiskerispørsmålet og sjøterritoriet, blev der, tross den foreliggende vanskelighet og meningsforskjell gjort et forsøk på å undersøke på hvilket grunnlag der kunde utarbeides overenskomster om disse spørsmål.

Av de anstillede undersøkelser, som er gjengitt i konferansens protokoller, fremgikk at det eneste mulige grunnlag for en overenskomst var følgende:

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

a) at der skulde sluttet en overenskomst om territorialfarvannet;

at Norge ved overenskomsten skulde gå med på å anta prinsippet om 3-milsgrensen for sitt sjøterritorium etter de regler som er angitt i bilag X til protokollen for konferansens 7de møte; Storbritannia skulde til gjengjeld gå med på å anerkjenne som territoriale innløp de såkalte fjorder og innløp som er angitt i bilag «B» til protokollen for den sjømilitære underkomites første møte (se bilag V til protokollen for konferansens fjerde møte), og i første del av bilag VIII til protokollen for konferansens femte møte;

at grensen mot havet for territorialområdet ved munningen av følgende innløp skulde være de linjer som angis nedenfor for hvert enkelt innløp, undtagen der hvor disse linjer møter tremilsgrensen utenfor kysten og hvor derfor territorialfarvannet er bestemt i forhold til kysten:

Varangerfjord fra Kibergnes til Grense Jakobselv.

Andfjord fra Måneset til Nordpynt av Andøy.

Vestfjorden fra Skomvær Fyr til Kalsholmen Fyr.

Frohavet fra Halten Fyr til Hosenøene Fyr og at med hensyn til følgende innløp grensen for territorialfarvannet skulde være tre mil tilsjøs utenfor de linjer som nedenfor er angitt for følgende innløp:

Syltefjord fra Storskjær til Klubbepiret.

Kongsfjord fra Vesterneset til Nålneset.

Tanafjord fra Tanahorn til Nordostpynt av Omgangsklubben.

Laksefjord fra Store Finnkjerka til Østpynt av Sværholt-Klubben.

Porsangerfjord fra Nordpynt av Sværholt-Klubben til Helnesodden.

Hjelmsøy—Magerøy fra Sortvignæring til Gjesværnæring.

Arnøy—Loppen fra Brynnilen til Nordpynt av Arnøy.

Røsthavet fra Elsneset til Røstøy.

Langesundsfjord fra Stråholmen til Tvesten.

Oslofjord fra Færder til Torbjørnskjær.

b) at en annen overenskomst skulde sluttet angående spørsmålet om fiskeriene nordfor 61° n. bredde, bygget på den dansk-engelske overenskomst av 1901 som regulerer fisket utenfor territorialområdet i havet om Island og Færøyene, dog med sådanne tillegg og endringer som følger av de beslutninger som er fattet av underkomiteen for fiskeriene (se bilag VI til protokollen for konferansens fjerde møte).

c) at Norge skulde tiltre konvensjonen av 1882 angående fiskeriene i Nordsjøen.

Man blev videre enig om at såfremt ovennevnte konvensjoner blev antatt av de to regjeringer kunde deres eventuelle form kun bestemmes ad almindelig diplomatisk vei. De to delegasjoners konklusjoner blev derfor innskrenket til å omfatte spørsmål som var av materiell og prinsipiell art.

Begge delegasjoner var dog enig om at avslutningen av sådanne konvensjoner i høi grad vilde lettes hvis et tilfredsstillende svar kunde bli gitt av den britiske regjering på den spørsmålsliste som var opsatt angående sakens internasjonale side. (Se bilag XI til protokollen for konferansens 7. møte).

VI. Stillingen såfremt ingen overenskomst kommer i stand.

Angående Storbritannias stilling likeoverfor Norge i territorial- og fiskerispørsmål, hvis de førte forhandlinger ikke resulterer i nogen overenskomst, henvises til det i St. med. nr. 8 1925, side 24 anførte, hvorav refereres:

«Dr. Hjort henviste derefter til det tredje alternativ,¹ som var nevnt av den norske komite i protokollen for det fjerde møte, hvorefter hverken Storbritannia eller Norge skulde opgi sitt nuværende standpunkt med hensyn til utstrekningen av Norges sjøterritorium, men at man skulde

¹ «Dette alternativ som kunde anses bygget på begge komitéers ønske om å nå til en modus vivendi gikk ut på at hverken Norge eller Storbritannia skulde opgi sitt nuværende standpunkt med hensyn til utstrekningen av Norges sjøterritorium, men at man skulde gjøre et forsøk på å opnå en ordning anvendelig på de deler av kysten hvor der hadde vært en konflikt angående fiskeriinteresser, mens spørsmål av prinsipiell art skulde reserveres».

(St. med. nr. 8/1925, s. 17).

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

«gjøre et forsøk på å opnå en ordning an-
«vendelig på de deler av kysten, hvor der
«hadde vært en konflikt angående fiskeri-
«interesser, mens spørsmål av prinsipiell art
«skulde reserveres. På vegne av den briti-
«ske komite fremholdt straks Mr. Maurice,
«at komiteen umulig kunde akseptere en så-
«dan løsning. Han fremhevet at den eneste
«hensikt med komiteens nærvær i Kristi-
«ania var å undersøke enhver utvei som
«kunde forlike Norges antagelse av 3-mils-
«grensen i enhver henseende, således som
«den defineres av Storbritannia, med en be-
«skyttelse av de norske fiskeres interesser,
«som Storbritannia hadde den varmeste
«sympati og beundring for. Prinsippet om
«en 3-mils territorialgrense var av vital be-
«tydning for Storbritannia, og ingen løsning
«som ikke var basert herpå, vilde være mu-
«lig. Den britiske komite var videre fast
«overbevist om at dette prinsipp var det ene-
«ste, som var helt overensstemmende med
«Norges interesser som en stor sjøfarende
«nasjon».

I denne stilling kan den nuværende de-
legasjon ikke se at der er inntrådt nogen
forandring og den er blitt bestyrket heri ved
flere under møtene falne uttalelser. Man har
derfor ikke ansett det riktig offisielt å reise
dette spørsmål påny.

Saken blev leilighetsvis bragt på bane
av den britiske komite, se således bilag III,
siste passus, hvori anføres at Storbritannia
ikke kan anerkjenne visse fjorder og der-
ved opgi et så viktig prinsipp som 3-mils-
grensen, idet dette vilde medføre store van-
skeligheter med andre land. I protokollen
for annet møte uttales i 3dje passus, at Stor-
britannia ikke kunde godta andre lands
krav på en videre territorialgrense enn 3 mil
og underrettet dem om dette faktum hver
gang sådanne krav fremkom.

Skulde der derfor ikke komme nogen
overenskomst i stand antar vi at man fra
norsk side må gå ut fra at det vil være umu-
lig å opnå nogen overenskomst med Stor-
britannia om en regulering av fisket norden-
for den 61de breddegrad utenfor det norske
sjøterritorium og at de britiske krav
(«claims») overfor dette vil være i overens-
stemmelse med den i bilag X offisielt givne
regel for optrekning av 3-milsgrensen, også
uten hensyntagen for noget tilfelles ved-
kommende til Norges hevdelse av fjorder og
innløp som norsk territorium.

London, 6te juli 1925.

Johan Hjort.

Gade.

Per Askim.

Ingv. Smith-Kielland.

Protokoll

over møtene i den norsk-britiske konferanse angående sjøterritoriet.

1ste møte.

Første møte holdtes 23de juni kl. 11 fm.
i Landbruks- og Fiskeriministeriet. Til-
stede var:

Fra norsk side:

Professor Johan Hjort,
Kommandør Gade,
Sekretær Ingvald Smith-Kielland,
Kaptein Per Askim.

Fra britisk side:

Mr. H. G. Maurice,
Captain H. P. Douglas,
Mr. E. M. B. Ingram,
Commander B. C. Watson,
Mr. H. S. Moss-Blundell.

Mr. Maurice åpnet forhandlingene
med nogen velkomstord til de norske dele-
gerte, på hvis vegne professor Hjort ga et

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

passende svar: Etter sistnevntes forslag, enedes man om at Mr. Maurice skulde lede konferansens forhandlinger.

Mr. Maurice antok at den beste fremgangsmåte vilde være først å drøfte de norske krav med hensyn til fjordene.

Prof. Hjort sluttet sig hertil på vegne av sine kolleger. Han uttalte at den norske regjering efter å ha mottatt sendemann Lindleys note av 10de juni 1925 (bilag I) hadde besluttet å søke bragt full klarhet både over hvilke innrømmelser Storbritannia måtte være beredt til å gjøre i denne henseende og over hvilken ordning kunde tenkes istandbragt for å få utvidet Nordsjøkonvensjonen til områdene nord for 61de breddegrad. Den norske regjering hadde derfor opnevnt den tilstedeværende norske delegasjon og sendt den til London for å søke løst dette oppdrag og hadde i den anledning gitt den instruksjoner, hvorav gjenpart finnes i bilag II.

Captain Douglas leste derefter op en redegjørelse (bilag III) angående Storbritannias stilling til det norske krav om at alle Norges såkalte fjorder skulde betraktes som hørende inn under dets territoriale jurisdiksjon og illustrerte sin redegjørelse ved på silhuettkarter for Admiralitetet å angi de fjorder som Storbritannia var beredt til å anerkjenne som norsk sjøterritorium (jfr. numrene 1, 2, 4, 5, 6 (med endret grunnlinje) 11 (med endret grunnlinje), 19 og 25).

De norske delegerte tok denne redegjørelse til etterretning, og forhandlingene utsattes til 24de juni kl. 11 fm. for å sette dem i stand til å utarbeide et svar på Captain Douglas's redegjørelse.

2net møte.

Det annet møte holdtes 24de juni kl. 11 fm. i Landbruks- og Fiskeriministeriet. Tilstede var de samme som i første møte. Man vedtok protokollen for første møte.

De norske delegerte fremla det svar (bilag IV) som de hadde utarbeidet til den redegjørelse som var gitt av Captain Douglas i første møte. De britiske delegerte tok dette svar til etterretning og en almindelig drøftelse fant sted angående de to punkter

i annet avsnitt av det norske memorandum, hvorpå de norske delegertes stilling til hele spørsmålet hvilte.

De britiske delegerte fremhevet de to kjennsgjerninger at desto større farvann Norge krevet som territorialområde, desto større vilde dets forpliktelser og ansvar bli i krigstilfelle, mens forholdet sett fra den krigførende parts standpunkt var det, at jo mindre utstrekningen av de territoriale farvann var, desto lettere vilde det være å forfølge fiendtlige fartøier.

Der blev fra de norske delegertes side gjort bemerkning om at andre land ikke godtok det britiske prinsipp om 3-milsgrensen. De britiske delegerte oplyste hertil, at hvad andre land enn måtte påstå og hevde i denne henseende, anerkjente Storbritannia ikke deres påstander og underrettet dem alltid herom, når sådanne krav blev fremsatt. Storbritannia bestred et hvert annet prinsipp enn 3-milsprinsippet, når det blev krevet som en rett i folkerettslig henseende; men det var rede til å gjøre undtagelser fra dette prinsipp ved overenskomst i særlige øiemed og på grunn av særlige omstendigheter. De fremholdt ennvidere at den norske kysts konfigurasjon ikke var eiendommelig for Norge, men lignet i mange henseender Chile's og Patagonias kyst, mens innløpene til Magellanstredet fremviste en parallell til mange av de sund og kanaler som ga adgang til adskillige norske fjorder. Den norske kysts konfigurasjon frembød derfor i sig selv ikke nogen særlig undtagelse som berettiget Storbritannia til å fravike sitt prinsipp.

Det blev derfor i løpet av drøftelsene klart at de norske delegerte satte meget inn på å bevare en «led» innenfor skjærgården langs hele den norske kyst, hvor norske skib og kysttrafikk kunde passere uten å komme utenfor norsk sjøterritorium. Ved siden av bevarelsen av denne «led» kom de adkomster som førte inn til leden fra det åpne hav, og i denne forbindelse fremkom de med den tanke at der måtte kunne finnes en eller annen formel som, uten å gjøre brudd på de prinsipper hvorefter Storbritannia optrekker sin 3-milsgrense for territoriale farvann, kunde tillate optrekning av

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

grunnlinjer fra ø til ø innen visse angitte områder, hvor sådanne øer danner adgangen til territoriale innløp. De britiske delegerte gikk med på å overveie en sådan tanke, forutsatt at den norske delegasjon i hvert enkelt tilfelle til støtte for sitt krav kunde fremlegge opplysninger som i tilstrekkelig grad berettiget at der blev gjort undtagelser fra prinsippet.

Passende karter blev derpå gjennomgått for å klarlegge i hvilken grad det britiske prinsipp, hvorefter 3-milsgrensen op trekkes, vilde influere på Norges uberørte hevdelse av en sådan «led» som ovenfor er omtalt.

3dje møte.

3dje møte holdtes i Landbruks- og Fiskeriministeriet 24de juni kl. 3 em. Tilstede var de samme som i annet møte.

Man fortsatte gjennomgåelsen av de karter som er omtalt i slutningen av protokollen for siste møte. Da begge parter var kommet til gjensidig forståelse av de hovedfaktorer og prinsipper som lå til grunn for deres respektive standpunkt, blev det besluttet å nedsette to underkomiteer: en for de sjømilitære spørsmål og en for fiskerispørsmålene.

Den førstnevnte underkomite som fra norsk side skulde bestå av kommandør Gade og kaptein Askim og fra britisk side av captain Douglas, commander Watson og Mr. Ingram, skulde gjennomgå kartene over den norske kyst og forsøke å redusere til et minimum de punkter hvorom der hersket meningsforskjell.

Sistnevnte underkomite, som fra norsk side skulde bestå av professor Hjort og sekretær Smith-Kielland og fra britisk side av Mr. Maurice og Mr. Blundell, skulde begynne å drøfte i enkeltheter en eventuell ordning med hensyn til beskyttelsen av norske fiskeriinteresser under forutsetning av at man kom til en ordning med hensyn til fjordene.

4de møte.

Fjerde møte holdtes i Landbruks- og Fiskeriministeriet 26de juni kl. 4 em. Tilstede var de samme som i tredje møte.

Protokollen for annet og tredje møte blev vedtatt.

Den sjømilitære underkomite og fiskeriunderkomiteen fremla rapporter for sine forhandlinger, og konferansen utsatte sine møter for å sette begge parter i stand til å drøfte disse rapporter. Rapportene fra disse to underkomiteer vedlegges som bilag V og VI til protokollen for møtet.

5te møte.

Femte møte holdtes i Landbruks- og Fiskeriministeriet 29de juni kl. 3,15 em. Tilstede var de samme som i fjerde møte. Man vedtok protokollen for fjerde møte.

Mr. Maurice leste derpå op en redegjørelse utarbeidet av Admiralitetet, som var svar på det memorandum som var fremlagt av den norske delegasjon og som er inntatt som bilag IV til protokollen for konferansens annet møte. Denne redegjørelse er inntatt som bilag VII til protokollen for møtet.

Den britiske delegasjon meddelte derpå den norske delegasjon resultatet av den britiske regjerings undersøkelse av de argumenter som den norske delegasjon hadde fremsatt til støtte for sine krav på de 17 fjorder som man ennå ikke hadde behandlet — se bilag (D) til den sjømilitære underkomites annet møte (Bilag V til protokollen for konferansens fjerde møte). De britiske delegerte uttalte at de var rede til å imøtekomme de norske krav med hensyn til de innløp, som i Admiralitetets silhuettkart i ovennevnte bilag er gitt følgende nummer: 3, 7, 11, 16, 18 A, 21, 24 og 25. Begrunnelsen er i hvert enkelt tilfelle anført i 1ste del av bilag VIII til protokollen for møtet. De så sig dog ikke i stand til å imøtekomme den norske opfatning med hensyn til følgende innløp, som i bilag (D) er gitt følgende nummer: 8, 10, 13, 18, 19 A, 19 B, 20, 22 A og 24 A. Begrunnelsen er i hvert enkelt tilfelle anført i 2den del av bilag VIII til protokollen for møtet.

Den norske delegasjon tok disse redegjørelser til etterretning.

Kommandør Gade reiste spørsmålet om å definere de skjær og øer som skulde be-

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

nyttos som utgangspunkter for optrekning av sjøgrensen. I denne forbindelse fremla den norske delegasjon et memorandum (Bilag IX til protokollen for møtet) hvori anføres hvilke definisjoner den norske regjering benytter i denne henseende og den fortolkning av dem som er gitt av en norsk sakkyndig sjøgrensekomite.

6te møte.

Sjette møte holdtes i Landbruks- og Fiskeriministeriet 30te juni kl. 3,30 em. Tilstede var de samme som i femte møte. Man vedtok protokollen for femte møte.

De norske delegerte, som hadde overveiet innholdet av den britiske komites redegjørelse (Bilag VIII til protokollen for femte møte) angående de krav som var fremsatt av den norske sjømilitære underkomite, uttrykte sin beklagelse over at den britiske komite ikke hadde kunnet finne anledning til å gå med på de norske krav med hensyn til de på Admiralitetets silhuettkart optrukne innløp nr. 10 og 20, og gjentok kortelig de argumenter som tidligere var fremsatt til støtte for deres krav herom.

Derpå påbegyntes diskusjonen om de britiske metoder for optrekning av 3-milsgrensen med særlig henblik på de skjær som kunde benyttes som utgangspunkter for optrekning av «enveloppen». De britiske delegerte lovet å skaffe de norske delegerte en redegjørelse som skulde vedlegges protokollen og som beskrev disse metoder. Man gjennomgikk nogen kart i stor målestokk, hvorpå grensen etter den britiske metode var optrukket med grønt og etter den norske metode¹ med rødt.

Dr. Hjort foreslo tilslutt at underkomiteen for fiskeriene skulde fortsette sitt arbeid med en gjennomgåelse av den engelsk-danske konvensjon av 1901 angående Island og Færøyene. Man blev enig om at øiemedet for denne gjennomgåelse skulde være å utskille de av konvensjonens bestemmelser som har en materiell og prinsipiell betydning fra de bestemmelser som er av rent admini-

strativ art, i den hensikt å søke å finne en formulering som kan anvendes i forholdet mellom Storbritannia og Norge.

7de møte.

Syvende møte holdtes i Landbruks- og Fiskeriministeriet 3dje juli kl. 11 fm. Tilstede var de samme som i sjette møte, med undtagelse av kommandør Gade og captain Douglas. Protokollen for sjette møte blev vedtatt.

Den britiske delegasjon tilstillet den norske delegasjon en redegjørelse angående de prinsipper som benyttes av Storbritannia med hensyn til bestemmelsen av 3-milsgrensen for territoriale farvann. Denne redegjørelse er inntatt som bilag X til protokollen for møtet.

Den britiske delegasjon forklarte at uttrykket «som kan finne anvendelse» («capable of use») i denne redegjørelse betydde anvendelig, uten at der var foretatt nogen utbedring på kunstig måte («without artificial addition»), til alle årstider i et bestemt handels- eller forsvarsøiemed.

Den norske delegasjon overleverte den britiske delegasjon en spørsmålsliste angående den internasjonale side av spørsmålet om avslutning av formelle overenskomster mellom Storbritannia og Norge om de spørsmål vedrørende fiskeriene og sjøterritoriet som var blitt drøftet på denne konferanse. Denne spørsmålsliste er inntatt som bilag XI til protokollen for dette møte.

Dr. Hjort forklarte at han og hans kolleger fryktet at en overenskomst med Storbritannia, selv om den var av midlertidig art, hvorved Norge binder sig til prinsippet om 3-milsgrensen, kunde bli utlagt av andre makter derhen, at Norge opga de prinsipper som det hevder, med det resultat at det vilde bli vanskelig for Norge å motsette sig et krav fra de nevnte makter om fri adgang inntil 3-milsgrensen og til fjordene uten at det til gjengjeld opnådde nogen fordel i form av beskyttelse av sine fiskeriinteresser.

De britiske delegerte påtok sig å gjøre den britiske utenriksminister bekjent med

¹ Den norske metode bygger på de prinsipper, som er angitt i bilag IX til protokollen for femte møte.

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

spørsmålslisten og Dr. Hjorts redegjørelse, og de fremholdt at disse spørsmål bare kunde behandles på almindelig diplomatisk vei.

8de møte.

Attende møte holdtes i Landbruks- og Fiskeriministeriet 6te juli kl. 11 fm. Tilstede var de samme som i sjette møte. Man vedtok protokollen for syvende møte.

De to delegasjoner enedes tilslutt om følgende resumé angående de hovedpunkter som de hadde behandlet under drøftelsene:

Under de forhandlinger, hvis forløp er fremstillet i protokollen fra de tidligere møter, viste det sig meget tidlig at der forelå betydelige vanskeligheter i veien for en tilfredsstillende løsning av forhandlingenes oppgave.

Mens den norske delegasjon antok at norske interesser og synsmåter alene kunde tilfredsstilles ved bestemmelser i likhet med dem som er gjengitt i protokollen fra de forhandlinger som blev ført i Oslo i desember 1924, var det ikke mulig for de britiske delegerte å bringe disse bestemmelser i overensstemmelse med hevdelsen av 3-milsprinsippet for sjøterritoriet, hvorpå den britiske regjering la så stor vekt.

Da imidlertid begge delegasjoner var overbevist om at det var ønskelig og av stor betydning at der mellom de to land blev inngått overenskomster angående fiskerispørsmålet og sjøterritoriet, blev der, tross den foreliggende vanskelighet og meningsforskjell, gjort et forsøk på å undersøke på hvilket grunnlag der kunde utarbeides overenskomster om disse spørsmål.

Av de anstilte undersøkelser, som er gjengitt i konferansens protokoller, fremgikk at det eneste mulige grunnlag for en overenskomst var følgende:

a) at der skulde sluttes en overenskomst om territorialfarvannet;

at Norge ved overenskomsten skulde gå med på å anta prinsippet om 3-milsgrensen for sitt sjøterritorium efter de regler som er angitt i bilag X til protokollen for konferansens 7de møte; Storbritannia skulde til gjengjeld gå med på å anerkjenne som territoriale innløp de såkalte fjorder og innløp som

er angitt i bilag «B» til protokollen for den sjømilitære underkomites første møte (se bilag V til protokollen for konferansens fjerde møte), og i første del av bilag VIII til protokollen for konferansens femte møte;

at grensen mot havet for territorialområdet ved munningen av følgende innløp skulde være de linjer som angis nedenfor for hvert enkelt innløp, undtagen der hvor disse linjer møter tremilsgrensen utenfor kysten og hvor derfor territorialfarvannet er bestemt i forhold til kysten:

Varangerfjord fra Kibergnes til Grense Jakobselv.

Andfjord fra Måneset til Nordpynt av Andøy.

Vestfjorden fra Skomvær Fyr til Kalsholmen Fyr.

Frohavet fra Halten Fyr til Hosenøene Fyr

og at med hensyn til følgende innløp grensen for territorialfarvannet skulde være tre mil tilsjø utenfor de linjer som nedenfor er angitt for følgende innløp:

Syltefjord fra Storskjær til Klubbepiret.

Kongsfjord fra Vesterneset til Nålneset.

Tanafjord fra Tanahorn til Nordostpynt av Omgangs-Klubben.

Laksefjord fra Store Finnkjerka til Østpynt av Sværholt-Klubben.

Porsangerfjord fra Nordpynt av Sværholt-Klubben til Helnesodden.

Hjelmsøy—Magerøy fra Sortvignæring til Gjesværnæring.

Arnøy—Loppen fra Brynnilen til Nordpynt av Arnøy.

Røsthavet fra Elsneset til Røstøy.

Langesundsfjord fra Stråholmen til Tvesten.

Oslofjord fra Færder til Torbjørnskjær.

b) at en annen overenskomst skulde sluttes angående spørsmålet om fiskeriene nordfor 61° n. bredde, bygget på den dansk-engelske overenskomst av 1901, som regulerer fisket utenfor territorialområdet i havet om Island og Færøyene, dog med sådanne tillegg og endringer som følger av de beslutninger som er fattet av underkomiteen for fiskeriene (se bilag VI til protokollen for konferansens fjerde møte).

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

c) at Norge skulde tiltre konvensjonen av 1882 angående fiskeriene i Nordsjøen.

Man blev videre enig om, at såfremt ovennevnte konvensjoner blev antatt av de to regjeringer kunde deres eventuelle form kun bestemmes ad almindelig diplomatisk vei. De to delegasjoners konklusjoner blev derfor innskrenket til å omfatte spørsmål som var av materiell og prinsipiell art («points of substance and questions of principle»).

Begge delegasjoner var dog enig om at avslutningen av sådanne konvensjoner i høi grad vilde lettes hvis et tilfredsstillende svar kunde bli gitt av den britiske regjering på den spørsmålsliste som var opsatt angående sakens internasjonale side. (Se bilag XI til protokollen for konferansens 7de møte).

London, 6te juli 1925.

(u.) *Henry G. Maurice.* (u.) *Johan Hjorth.*

(u.) *H. P. Douglas.* (u.) *Gade.*

(u.) *E. M. B. Ingram,* sekretær. (u.) *Ingv. Smith-Kielland,* sekretær.

Bilag I.

Note fra den britiske sendemann i Oslo til den norske utenriksminister, datert 10de juni 1925.

Herr Utenriksminister.

1. Jeg har den ære å meddele at Hans Britanniske Majestets regjering har tatt under omhyggelig overveielse Deres Eksellenses note av 12te mai angående det norske sjøterritorium, og er rede til å gjøre vesentlige innrømmelser med hensyn til anerkjennelsen av norsk jurisdiksjon over fjordene.
2. Med hensyn til den foreslåtte utvidelse av Nordsjøkonvensjonen til områdene nord for 61. breddegrad har Hans Majestets regjering grunn til å tro at den ordning som den har for øie, vil bli tilfredsstillende for begge parter.
3. Efter anmodning av Hans Britanniske Majestets utenriksminister ber jeg der-

for Deres Eksellense inntrengende om å sende norske delegerte til London så snart som mulig for å drøfte i enkeltheter spørsmålet om disse fjorder og den ordning som skal istandbringes nord for 61. breddegrad.

Jeg benytter denne anledning osv.

(u.) *F. O. Lindley.*

Bilag II.

(Strengt fortrolig).

Instruks for den norske regjerings delegerte ved et møte i London med britiske delegerte angående sjøterritoriet.

De norske representanter har i oppdrag å søke tilveiebragt mest mulig uttømmende opplysninger om innholdet og rekkevidden av de tilsagn som er gitt i den britiske sendemanns note av 10de juni 1925, nemlig

1. hvilke vesentlige innrømmelser der fra britisk side aktes gjort med hensyn til anerkjennelsen av de norske fjorder som territorialområde,
2. hvorledes ordningen med hensyn til utvidelsen av Nordsjøkonvensjonen til områdene nord for 61. breddegrad tenkes iverksatt, så at den blir tilfredsstillende for Norge.

De norske representanter skal enn videre søke bragt på det rene hvilke grunnlinjer man fra britisk side er villig til å optrekke for en eventuell 3-milsgrense samt hvilken fremgangsmåte man har tenkt sig å følge for å få istandbragt en internasjonalt anerkjent ordning av sjøterritoriet.

Representantene bør fremholde overfor de britiske representanter at de ovennevnte undersøkelser ikke i nogen henseende prejudiserer det standpunkt Norge hevder med hensyn til sitt sjøterritorium.

Det er en selvfølge at regjeringen ikke bindes ved de drøftelser som finner sted.

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

Bilag III.

Admiralitetmemorandum nr. 1.

Hvis spørsmålet om de norske fjorder kunde betraktes isolert, vilde vi sannsynligvis være i stand til å imøtekomme nesten alle Norges krav til gjengjeld for dets tilslutning til 3-milsgrensen, men vi må ta i betraktning den virkning dette måtte ha på de forlangender som fremsettes av andre land.

Et stort antall av de krav som er frem satt av Norge gjelder farvann som vi, *prima facie*, slett ikke kan betrakte som lukkede farvann men som en del av det fri hav. Såfremt vi anerkjente dem, vilde det føre til lignende forlangender fra andre land, hvilket på en del steder i høi grad vil kunne hemme våre krigsfartøiers operasjoner i krigstid og alvorlig true forsvaret av det britiske rike og dets forbindelser.

Forat et innløp skal kunne betraktes som hørende til sjøterritoriet, mener vi at det i meget betydelig grad må være omgitt av fastland. Andre faktorer, såsom det nasjonale forsvar, hevdelse av nøytralitet, økonomiske og historiske grunner, avsides beliggenhet fra den almindelige trafikk på havet, kommer i betraktning, men disse faktorer er sekundære i forhold til konfigurasjonen.

I betraktning av den norske kysts særegne karakter, er vi imidlertid beredt til å innrømme at det ikke er rimelig å fastholde, at alle innløp som skal betraktes som territoriale må være omgitt av fastlandet; men vi anser det for umulig å opdage noget prinsipp hvorefter farvann som bare er omgitt av øer med seilbare kanaler imellem kan betraktes som territoriale, særlig hvor disse kanaler er av betydelig bredde.

I nogen tilfelle synes det sjøområde som vinnes av Norge (d. v. s. utenfor det område som begrenses av 3-milslinjen således som den trekkes av oss), hvis samtlige såkalte fjorder tilståes det, å være av liten betydning, og det er neppe rimelig å vente at Storbritannia skal anerkjenne dem og således forlate et viktig prinsipp, hvilket kan føre til store vanskeligheter med andre land.

Bilag IV.

Memorandum fremlagt av den norske delegasjon som svar på bilag III til protokollen for 1. møte.

Innledning.

I anledning av det memorandum som blev fremlagt av den britiske delegasjon 23de juni vil den norske delegasjon tillate sig å fremkomme med følgende bemerkninger til overveielse:

Bortsett fra fiskeri-interessene som man senere vil komme tilbake til, er det følgende prinsipper som dikterer det norske standpunkt med hensyn til sjøterritoriets utstrekning:

1. Krigførende makter må ikke under krig kunne benytte norske fjorder og innskjærs farvann som operasjonsfelt eller som stasjon for sine krigsskiber.
2. Sjøfartsmessig sett må de sjøverts forbindelser langs kysten kunne oprettholles under en krig som Norge ikke deltar i.

Disse to punkter vil forstås bedre ved den følgende forklaring.

Alle må visselig innrømme at et land som Norge, hvis krigspolitikk alltid vil være rent defensiv eller en hevdelse av nøytraliteten, ønsker å holde alle krigsmessige operasjoner på avstand fra disse kystfarvann.

Videre er det klart at der for skibsfarten langs kysten trenges et nøytralt belte av tilstrekkelig utstrekning og med grenser som kan bestemmes uten større vanskelighet.

Efter de britiske regler for bestemmelse av territorialgrensen vil denne, på grunn av den norske kysts særegne form og de mange og store ø- og skjærkomplekser som strekker sig ut fra kysten, få høist uregelmessige linjer, så uregelmessige i virkeligheten at der i mange tilfelle vil opstå tvil om hvorvidt et skib befinner sig innenfor eller utenfor territorialgrensen. Vi ønsker å gjøre oppmerksom på den vitale betydning det har for Norge at det under en krig kan oprettholde sikre sjøforbindelser langs kysten. Det fore-

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

liggende kommunikasjonssystem (jernbaner, veier m. v.) tillater bare innførsel av varer til et meget begrenset antall havner, og store deler av landet vil neppe kunne eksistere hvis fordelingen langs kysten av varer fra disse havner lammes.

Den norske delegasjon forstår den britiske delegasjons standpunkt.

Vi tillater oss dog å mene, at det uten å skade det britiske synspunkt som et universelt prinsipp, vel måtte la sig gjøre å modifisere dette i visse givne tilfelle.

For Norges vedkommende skulde grunnlaget for en sådan modifikasjon søkes i det faktum at nasjonen fra uminnelige tider har betraktet som nasjonalt farvann de fjorder, bukter og innløp som på to sider har norsk land og som betegnes som innen-skjærs farvann, eller som geografisk danner en del av landet.

Berettigelsen av en eventuell britisk anerkjennelse av disse farvann måtte søkes i den betraktning at de nevnte farvann ikke — som den britiske Kanal og de danske Belter — kan karakteriseres som deler av de store sjøveier.

Vi vil gjøre oppmerksom på, at alle de komplekser av øer, holmer og skjær som i forbindelse med fastlandet danner de fra norsk side hevdede fjorder og innløp, utgjør et med fastlandet direkte forbundet geografisk og naturlig hele.

K o n k l u s j o n .

Hvis den britiske delegasjon forstår og vil ta hensyn til de i innledningen fremhevede synsmåter, forekommer det den norske delegasjon at diskusjonen om fjordspørsmålet med fordel måtte kunne fortsettes på det grunnlag at de britiske prinsipper tilpasses for Norges vedkommende etter det som vi mener må betegnes som våre berettigede krav, og på en sådan måte vil en eventuell overenskomst intet foregripe med hensyn til Storbritannias stilling likeoverfor andre land og ikke skade britiske interesser. Vi tillater oss å foreslå at de delegerte drøfter oppstillingen av et prinsipp, som gir særskilte regler for:

«Land som er opstykket i øer, som danner en led som følger fastlandets kontur; denne led må være slik at den danner direkte forbindelse mellom de forskjellige deler av landet, men den må ikke være den eneste gjennomgangsvei til andre hav og derfor ikke være av avgjørende betydning for andre lands forbindelser eller tilførsler.»

Hvis en overenskomst kommer istand på basis av dette prinsipp, foreslår vi at det bringes i anvendelse for Norge.

Dette prinsipp skal ikke stå i strid med den almindelige metode for bestemmelse av det britiske sjøterritorium således som denne er angitt av Storbritannias delegerte ved møtet i Oslo i desember 1924.

24de juni 1925.

Bilag V.*Første møte i den sjømilitære underkomite.*

Overensstemmende med den beslutning som blev fattet i konferansens tredje møte holdt den sjømilitære underkomite sitt første møte i Admiralitetet 25de juni kl. 11 fm.

Det blev først fastslått at der ialt var en og tredve såkalte fjorder eller innløp ved den norske kyst som skulde være gjenstand for drøftelse. Disse fjorder er satt op i tablåer i bilag (A) til protokollen for dette møte.

De britiske delegerte forsikret atter at de var villig til å gå med på de norske krav med hensyn til syv av de ovennevnte fjorder, se bilag (B) til protokollen for dette møte. De norske delegerte fremsatte dog senere et ytterligere krav med hensyn til grensene for Oslofjord.

De norske delegerte uttrykte en lignende villighet til å opgi åtte av sine tidligere krav ifølge protokollen for Oslokonferansen i desember 1924, se bilag (C) til protokollen for dette møte. En av disse åtte er Listerfjord som ikke blev drøftet i Oslo.

Forinnen man gikk over til å drøfte i enkeltheter de gjenstående sytten fjorder¹,

¹ d. e. seksten plus det gjenoptatte spørsmål om Oslofjord.

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

uttalte kommandør Gade at den protokoll som var satt op i Oslo ga et almindelig uttrykk for de norske synsmåter og følelser med hensyn til Norges geografiske enhet.

De britiske delegerte gjorde det klart at de ved å anvende de britiske prinsipper på disse fjorder ikke forkastet de norske krav på fjordenes indre farvann men bare fastholdt en metode for optrekning av territorialgrensen, som i de aller fleste tilfelle alene medførte at Norge opga et lite sjøområde ved munningen av disse innløp.

De delegerte gikk derpå over til å drøfte i enkeltheter og opsette tablåer over sine respektive synsmåter med hensyn til de ovennevnte sytten fjorder.

Bilag (A).

Tablå som viser de to og tredve såkalte fjorder og innløp langs den norske kyst, som er gjenstand for drøftelse.

Norsk kart nr.	Oslo-protokollens nr.	Nr. på Admiralitetets silhuettkart	Betegnelse av innløp eller grunnlinje
325	1—1	1	Varangerfjord.
	3—3	2	Syltefjord.
	6—6	3	Kongsfjord.
324	7—7	4	Tanafjord.
	15—15	5	Laksefjord.
	16—16	6	Porsangerfjord.
323	22—22	7	Storestappen—Hjelmøy
	23—23	8	Hjelmøy—Ingøy.
	24—24	9	Ingøy—Tarhalsen.
322	29—29	10	Sørøysund.
	30—30	11	Loppen—Arnøy, som begrenser Kvenangenfjord.
	31—31	12	Arnøy—Fugløykalv.
	32—32	13	Fugløykalv—Vannøy, som begrenser Fugløyfjord.
321	33—33	14	Vannøy—Kvaløy.
	34—34	15	Kvaløy—Grøttøy.
	37—37	(15 A)	Bergsfjord.
	38—38	16	Andfjord.
311	39—39	17	Gavlfjord.
	40—40	18	Sørbrakskjær—Kvalnes, som begrenser Vesterålsfjord.
	41—41	(18 A)	Elsneset—Røstøy.
	42—42	19	Vestfjord.
310	Ikke nevnt	(19 A)	Sørholm—Lovund, som begrenser Trenfjord.
	»	(19 B)	Steinan—Høgbraken—Sklinna.
309	43—43	20	Follafjord.
	44—44	21	Frohavet.
	45—45	22	{ Frøyfjord.
	46—46		{ Ramsøyfjord.
306	Ikke nevnt	(22 A)	Utsire—Karmøy—Hvidingsøy, som begrenser Skudesnesfjord.
	»	23	Listerfjord.
	»	24	Tvesten—Stråholmsten, som begrenser Langesundsfjord.
305	»	(24 A)	Svenør—Færder.
317	»	25	Færder—Torbjørnskjær, som begrenser Oslofjord.

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

Bilag (B).

De britiske delegerte er rede til å anerkjenne de norske krav på følgende syv såkalte fjorder og innløp, hvis grunnlinjer — undtagen for Varangerfjordens og Oslofjordens vedkommende — var optrukket på de karter som blev utarbeidet i Oslo i desember 1924, overensstemmende med de norske krav:

Nr. ifølge Osloprotokollen	Nr. ifølge Admiralitetets silhuett-karter	Navn
1—1	1	Varangerfjord.
3—3	2	Syltefjord.
7—7	4	Tanafjord.
15—15	5	Laksefjord.
16—16	6	Porsangerfjord.
42—42	19	Vestfjord.
Ikke nummerert	25	Oslofjord.

Med hensyn til Varangerfjord blev man enig om at grensen mot havet for sjøterritoriets tremilsbelte skulde være linjen fra Kibergnes til Jakobselv, undtagen ved hver ende av denne linje, hvor den kommer nærmere kysten enn tre mil og hvor sjøgrensen følgelig bestemmes i forhold til kysten.

Mens de britiske delegerte forsåvidt Oslofjorden angikk var rede til å anerkjenne den linje som var trukket op på de i Oslo utarbeidede karter, holdt de norske delegerte sterkt på at linjen skulde forandres således som anført i bilag (D) til protokollen for denne underkomites annet møte.

Bilag (C).

De norske delegerte var rede til å opgi sitt krav på følgende såkalte fjorder og inn-

løp, hvis grunnlinjer var optrukket på de karter som blev utarbeidet i Oslo i desember 1924, overensstemmende med de norske krav:

Nr. ifølge Osloprotokollen	Nr. ifølge Admiralitetets silhuett-karter	Navn
24—24	9	Ingøy—Tarhalsen.
31—31	12	Arnøy—Fugløykalv
33—33	14	Vannøy—Kvaløy.
34—34	15	Kvaløy—Grøttøy.
37—37	15 A	Bergsfjord.
39—39	17	Gavlfjord.
45—45 } 46—46 }	22	Frøyfjord.
Ikke nevnt	23	Ramsøyfjord.
		Listerfjord.

Annet møte i den sjømilitære underkomite.

Den sjømilitære underkomite holdt sitt annet møte i Admiralitetet 25de juni kl. 3 em.

Man fortsatte drøftelsen av de fjorder som omhandles i siste avsnitt av protokollen for første møte og resultatene blev opsatt i tablåform således som vist i bilag (D) til protokollen for dette møte.

Bilag (D).

Følgende tablå inneholder en undersøkelse av de sytten fjorder som stod igjen å drøfte for delegasjonene, således som angitt i siste avsnitt av protokollen for den sjømilitære underkomites første møte. I tablået oppregnes de særlige forhold som den norske delegasjon fremholdt til støtte for sine krav:

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

Nr. ifølge Osloprotokollen	Nr. ifølge Admiralitetets silhuett-karter	Navn	Oversikt over de norske krav
6—6	3	Kongsfjord	Det foreliggende system for kommunikasjoner og tilførsler, fyr og sjømerker og nødvendige hensyn til sikker navigering langs kysten medfører at de norske delegerte må fastholde den grunnlinje som er optrukket i Osloprotokollen.
22—22	7	Storestappen—Hjelmsøy.	Fra et sjømilitært synspunkt la ikke de norske delegerte stor vekt på Osloprotokollens grunnlinje. De var rede til å ta under overveielse en grunnlinje trukket fra Sortvignæring til Gjesværnæring. Ovennevnte bemerkninger blev gjort med forbehold av hvilket som helst krav til fordel for fiskeriene, som underkomiteen ikke var kompetent til å drøfte.
23—23	8	Hjelmsøy—Ingøy	Hensyn til navigeringen, forbindelsen langs kysten og tilførslene gjorde det viktig for de norske delegerte å fastholde Osloprotokollens grunnlinje.
29—29	10	Sørøysund	Da Breivikfjord er 6 mil bred ved munningen, mente de norske delegerte at den måtte anses som en 6 mils bukt, og at grunnlinjen over Sørøysund kunde trekkes fra Hånebba til nordligste pynt av Loppen, for at den direkte norske kommunikasjonslinje sydfra til Hammerfest kunde ligge utelukkende på norsk sjøterritorium. Ovennevnte forslag blev fremsatt med forbehold av hvilket som helst krav til fordel for fiskeriene, som underkomiteen ikke var kompetent til å drøfte.
30—30	11	Loppen—Arnøy, som begrenser Kvenangenfjord	De norske delegerte vilde foretrekke Osloprotokollens linje, men var rede til å ta under overveielse en linje fra Brynnilen til nordligste pynt av Arnøy, idet det førstnevnte sted anerkjennes som grensepunkt mellom Finnmark og Troms fylker. Sistnevnte linje var nødvendig for dem for at deres kommunikasjoner ikke skulde gå utenfor norsk sjøterritorium.
32—32	13	Fugløykalv—Vannøy, som begrenser Fugløyfjord	De norske delegerte var bekjent med at der forelå fiskerihensyn, som nødsaket dem til inn-trengende å forlange den linje som var optrukket i Osloprotokollen.
38—38	16	Andfjord	De norske delegerte holdt meget ivrig på Osloprotokollens linje for at den innbyrdes forbindelse mellom øene i fjorden ikke skulde behøve å gå utenfor norsk sjøterritorium. Der var også sjømilitære hensyn som måtte tas i betraktning.
40—40	18	Sørbrakskjær—Kvalnes, som begrenser Vesterålsfjord	De norske delegerte var bekjent med at der forelå fiskerihensyn, som nødsaket dem til inn-trengende å forlange den linje som var optrukket i Osloprotokollen.
41—41	18 A	Elsneset—Røstøy	De norske delegerte krevet dette, idet det var en av Vestfjordens naturlige utløpere.

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

Nr. ifølge Osloprotokollen	Nr. ifølge Admiralitetets silhuett-karter	Navn	Oversikt over de norske krav
Ikke nevnt	19 A	Sørholm—Lovund, som begrenser Trenfjord	De norske delegerte vilde gjerne at grunnlinjene for det norske sjøterritorium skulde trekkes gjennom de nevnte punkter på grunn av de almindelige prinsipper som allerede er nevnt.
Ikke nevnt	19 B	Steinan—Høgbraken—Sklinna	Disse to tilfelle ga en illustrasjon av prinsippene om optrekning av grunnlinjer fra ø til ø, hvis formulering de hadde anbefalt i bilag IV.
43—43	20	Follafjord	De norske delegerte ønsket inntrengende å forlange Osloprotokollens linjer for at deres direkte kommunikasjonslinje kunde forbli innenfor norsk sjøterritorium. Hvis den britiske påstand blev fastholdt, vilde vanskelighetene for navigeringen økes betydelig.
44—44	21	Frohavet	De norske delegerte ønsket Osloprotokollens linje på grunn av de almindelige prinsipper som er nevnt i bilag IV til protokollen for konferansens annet møte.
Ikke nevnt	22 A	Utsire—Karmøy—Hvidingsøy, som begrenser Skudesnesfjord	De norske delegerte vilde gjerne at denne fjord skulde medtas på grunn av de almindelige prinsipper som allerede er nevnt, men var enig i at territorialgrensen, således som denne blev optrukket av Storbritannia, ikke i særlig grad stred mot deres interesser.
Ikke nevnt	24	Tvesten—Stråholmsten, som begrenser Langesundsfjord	De norske delegerte forlangte inntrengende denne grunnlinje for å kunne forsvare den viktigste sjøvei til og fra Oslofjord.
Ikke nevnt	24 A	Svenør—Færder	De norske delegerte forlangte inntrengende denne grunnlinje for å kunne forsvare den viktigste sjøvei til og fra Oslofjord.
Ikke nevnt	25	Færder—Torbjørn-skjær, som begrenser Oslofjorden	De norske delegerte forklarte at denne linje var fastsatt ved kongelig resolusjon som den sydligste forsvarslinje for Oslo og Oslofjord, og forlangte av denne grunn inntrengende at den skulde anerkjennes som grunnlinje for det norske sjøterritorium i dette område.

Bilag VI.*Møte i underkomiteen for fiskerispørsmål.*

Overensstemmende med den beslutning som blev tatt på konferansens tredje møte holdt underkomiteen for fiskerispørsmål sitt første møte i Landbruks- og fiskeriministeriet 25de juni kl. 11 fm.

Man drøftet spørsmålet om å beskytte de norske fiskeriinteresser nordenfor den 61. breddegrad, idet man ønsket å treffe bestemmelse om nødvendige tillegg til og endrin-

ger i de gjeldende internasjonale fiskerikonvensjoner, nemlig Nordsjøkonvensjonen av 1882 og konvensjonen av 1901 mellom Storbritannia og Danmark for Island og Færøylene.

Man blev enig om at konvensjonen skulde redigeres overensstemmende med de almindelige prinsipper i konvensjonen av 1901 og at der skulde treffes særlig avtale med hensyn til:

- a) grensene for de områder hvor enerett til fiske tilstås Norge,

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

- b) de forholdsregler som skal treffes til beskyttelse av norske fiskeriinteresser utenfor grensene for det område hvor Norge etter avtalen skal ha enerett til fiske.

Med hensyn til a) blev man enig om at grensene for det område hvor Norge skulde ha eneretten til fiske, skulde omfatte

I) de farvann som man blev enige om var norsk sjøterritorium,

II) andre farvann tilsvarende dem som er omhandlet i artikkel 2 i den engelsk-danske konvensjon;

og at uttrykkene «øer, skjær eller banker», for de formål som artikkel 2 omhandler, ikke skal omfatte ø, skjær eller banke som til stadighet er overskyttet av havet, eller som hverken er tørlagt eller i vannflaten ved høivann.

For å få istandbragt sådan avtale blev der gjort utkast til følgende artikkel som skulde tre istedenfor artikkel 2 i konvensjonen av 1901:

«Norske borgere skal ha eneretten til fiske innenfor tre mil fra lavvannsmarket langs Norges kyst i hele dens utstrekning med dertil hørende øer, skjær og banker, og i sådanne farvann som særskilt er anerkjent av den britiske regjering som liggende innenfor Norges territorialgrense.

Med hensyn til bukter skal tremilsgrensen regnes fra en rett linje trukket tvers over bukten på det første sted nærmest munningen, hvor bredden ikke er over ti mil.

Nærværende artikkel skal ikke gjøre noget inngrep i den frihet som fiskefartøier har til å navigere eller ankre innenfor sjøterritoriet, forutsatt at de overholder norske lover og bestemmelser, så lenge de er på norsk sjøterritorium.»

Der blev også gjort utkast til følgende artikkel, som skulde tre istedenfor artikkel 4:

«Følgende geografiske grenser skal fastsettes for anvendelsen av nærværende konvensjon:

I syd en linje langs 61. nordlige breddecirkel fra Norges kyst til et punkt hvor breddecirkelen skjærer 2nen meridian østlig lengde.

I vest en linje trukket fra sistnevnte punkt langs 2nen meridian østlig lengde til et punkt hvor denne meridian skjærer 65de nordlige breddecirkel, og derfra til et punkt hvor 16de meridian østlig lengde skjærer 72de nordlige breddecirkel.

I nord en linje trukket fra sistnevnte punkt langs 72de nordlige breddecirkel til et punkt hvor breddecirkelen skjærer meridianen 31° 50' østlig lengde.

I øst en linje trukket fra sistnevnte punkt langs meridianen 31° 50' østlig lengde inntil denne skjærer grensen for Finnlands territorialfarvann.»

Angående b) gjorde man utkast til følgende artikler:

Istedenfor artikkel 15.

- a) I overensstemmelse med paragraf b) og artiklerne¹ skal fartøier som ankommer på fiskefeltene hverken ta plass eller sette ut garn eller annen redskap på en sådan måte at de tilføier hverandre skade eller kommer i veien for fiskere som allerede har begynt sin virksomhet.
- b) Fiskere som driver sin virksomhet i nærheten av andre fiskere skal rette sig efter de lokale selvaner og ordninger som gjelder innen området, så lenge sådanne sedvaner og ordninger er overensstemmende med godt sjømannskap under de foreliggende omstendigheter.
- c) Den norske regjering skal holde den britiske regjering underrettet om alle sådanne sedvaner og ordninger som er omhandlet i foregående paragraf, og den britiske regjering skal kunngjøre sådanne underretninger til de interesserte britiske fiskere.

Istedenfor artikkel 19.

- a) Trålfiskere skal treffe alle nødvendige forholdsregler for å hindre at der voldes skade på garn eller redskap som tilhøre garn- eller linefiskere. De skal ikke komme nærmere enn 1 mil fra no-

¹ a), b), c) og d) foreslått i neste avsnitt som angår de bestemmelser som skal tre istedenfor artikkel 19.

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

get fartøi som er optatt med nevnte slags fiske eller som ligger ved garn eller liner, og de skal ikke komme innenfor noget område som er blitt bekjentgjort overensstemmende med paragraf c).

- b) Hvor skade er voldt på garn eller liner skal ansvaret herfor påhvile trålerne, medmindre de kan bevise at de hadde vært nødsaket av tvingende omstendigheter eller at de hadde rettet sig efter bestemmelsene i denne artikkel og at de tap som er lidt, ikke skyldtes deres feil.
- c) Den norske regjering skal fra tid til annen underrette den britiske regjering om, innen hvilke områder man venter at ansamlinger av garn og liner vil forekomme. Sådan underretning skal nå den britiske regjering i god tid for at den kan settes istand til å meddele fiskerne de deri nevnte områder, og den britiske regjering vil uopholdelig kunngjøre innholdet av en hver sådan underretning til fiskerne.
- d) Ved uttrykket ansamling («concentration») i paragraf c menes et stort antall fartøier, som fisker tett ved hverandre og som alle anvender samme måte å fiske på med garn eller liner.

Man blev likeledes enig om at begge parter skulde ha adgang til å foreslå detalj- eller redaksjons-endringer i konvensjonens øvrige artikler.

Bilag VII.*Admiralitetsmemorandum nr. 2.*

Mens vi er rede til å gjøre vesentlige innrømmelser med hensyn til Norges krav på fjorder eller innløp, overalt hvor disse farvann på noen måte kan betraktes som lukket, kan vi ikke gå med på å anerkjenne jurisdiksjon over farvann som i virkeligheten ligger helt utenfor sådanne lukkede innløp, og som alene kan betraktes som deler av det fri hav. Vi har strukket oss langt for

å imøtekomme de norske synsmåter ved å gå med på at sådanne lukkede innløp i visse tilfelle kan dannes av øer, eller at farbare streder (til almindelig benyttelse for skibsfarten) kan føre ut fra dem, to faktorer som i almindelighet betraktes som et *prima facie* bevis på at vedkommende innløp ikke er territoriale.

Vi må imidlertid motsette oss krav som hovedsakelig bygger på teorien om sammenhengende grunnlinjer («general enclosing lines») langs kysten (trukket fra nes til nes). Dette har ingen hjemmel i internasjonal rett og anerkjennelsen av et hvilket som helst sådant krav vilde føre til usedvanlige vanskeligheter med andre land.

Mens vi sympatiserer med det norske ønske om å holde kystfarten innenfor sjøterritoriet uaktet det fra sjømilitært syns ikke synes å være noen virkelig fordel derved, finner vi at det vanlige 3-milsbelte sammen med en sådan anerkjennelse av innløp som vi er rede til å gå med på, skaffer rimelige lettelser herfor.

Tvil om hvorvidt et skib er innenfor eller utenfor territorialgrensen er i mange tilfelle uundgåelig ved alle kyster, og det er umulig å undgå dette. Hvor kystlinjen er uregelmessig, mener vi at man må gå med på å la territorialgrensen danne en uregelmessig linje. Dype innhakk («pockets») vil næsten helt undgås ved de vesentlige innrømmelser som vi er rede til å gjøre, men følgene av den norske kysts eiendommelige konfigurasjon kan man ikke komme helt utenom efter nogen anerkjent moderne definisjon av sjøterritoriet.

Vi må understreke de vesentlige innrømmelser vi allerede har erklært oss villig til å gjøre, særlig med hensyn til Vestfjorden, hvor vi anerkjenner en linje som ligger betydelig lenger ute enn den linje som man ordinært vilde betrakte som grensen for innløpet.

29de juni 1925.

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

Bilag VIII.

Redegjørelse fra den britiske komite med hensyn til de krav som er fremsatt av den norske sjømilitære underkomite, således som disse er opført i bilag (D) til protokollen for de sjømilitære underkomiteers annet møte (se bilag V til protokollen for konferansens fjerde møte).

Del I.

Vi foreslår at vi først behandler de tilfelle, hvor vi antar at vi kan imøtekomme den norske komites synsmåter, idet vi benytter silhuettkartene og henviser til de farvann, som er blitt drøftet, ved hjelp av de tall som er benyttet på kartene, således som anført i bilag (D):

3. Dette innløp er av liten betydning og vi kan gå med på å anerkjenne det, skjønt det i en viss grad strider mot det prinsipp vi hevder.

7. Vi kan gå med på anerkjennelse av denne fjord med den forandrede linje som er foreslått i bilag (D), på det grunnlag at de forskjellige kanaler som er lukket ved denne linje, kan betraktes bare som forgreninger av det almindelige innløp til fjorden.

11. Denne kan vi gå med på, under forutsetning av at linjen trekkes fra Brynneilen til nordligste pynt av Arnøy. Denne linje kan anses for å betegne munningen av en riktig definert og trang fjord!

16. I dette tilfelle har de viktige sjømilitære betraktninger som er blitt fremsatt, gjort inntrykk på oss, og av hensyn til disse betraktninger kan vi godta den norske linje, nemlig fra Måneset til nordligste pynt av Andøy.

18 A. Vi kan gå med på nr. 18 A, hvis anerkjennelse synes å følge av anerkjennelsen av Vestfjorden således som denne er betegnet ved den norske linje.

21. Vi går med på anerkjennelsen av Frohavet av de grunner som er angitt i Osloprotokollen, d. v. s. fordi den gir adgang til Trondhjems befestede havn.

24. Idet vi tar hensyn til den store betydning som den norske komite tillegger dette område på grunn av dets beliggenhet

nær Oslofjorden, kan vi i dette tilfelle betrakte øgruppene som i virkeligheten en utvidelse av den kyst som omgir fjorden.

25. Vi kan gå med på den norske komites rettelse med hensyn til den linje som blev optrukket under møtet i Oslo i desember 1924. Vi forstår at den reviderte linje betegner havnens ytre forsvarslinje.

Del II.

I følgende tilfelle er vi ikke istand til å dele den norske komites syn:

8. Vi kan ikke finne nogen grunn til å betrakte disse farvann som et territorielt innløp.

10. Den samme innvending melder sig som ved nr. 8. Munningen er bred, og der finnes ingen bukt eller fjord. Breivikfjorden er en 6-mils bukt.

13. Vi kan ikke finne nogen behovsmessig eller prinsipiell grunn, som kunde berettige anerkjennelsen av dette område som et territorielt innløp.

18. De samme bemerkninger gjelder som for nr. 13.

19 A og 19 B. Vi ser oss ikke istand til å anerkjenne disse områder, som hverken er fjorder eller bukter.

20. De samme bemerkninger gjelder som for nr. 13 og 18.

22 A. De samme bemerkninger gjelder som for nr. 19 A og 19 B.

24 A. De samme bemerkninger gjelder som for nr. 19 A og 19 B.

29de juni 1925.

Bilag IX.

Memorandum fremlagt av den norske delegasjon til forklaring av de utgangspunkter fra hvilke Norges sjøterritorium regnes ifølge norske kongelige resolusjoner m. v.

1. I en skrivelse, av 24de mars 1908, fra det norske utenriksdepartement til de norske forsvars- og justisdepartementer er følgende definisjon gitt i fiskeriøiemed:

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjøterritoriet.

«fra ytterste kystlinje ved lavvann eller fra ytterste ø eller skjær som ikke til stadighet er overskyttet av havet.»

2. Ved en kgl. resolusjon av 18de desember 1912 (se «Norsk Lovtidende» for 1912, s. 591), er følgende definisjon gitt i nøytralitetsøiemed:

«øer, holmer eller skjær som ikke til stadighet overskylles av havet.»

3. Senere nedsatte den norske regjering en komite til utredning av spørsmålet om sjøterritoriet. Denne komite definerte i en beretning som ikke er blitt offentliggjort, men som blev avsluttet i 1913, ovennevnte uttrykk således:

«øer, skjær og holmer som alltid er over vannet ved almindelig lavvann.»

4. Der finnes ennvidere en deklarasjon mellom Norge, Danmark og Sverige angående nøytralitetsreglene, som blev utstedt 21de desember 1912 (se «Norsk Lovtidende» for 1912, s. 596) og som bygger på den under 2 nevnte kgl. resolusjon. Den lyder så:

«Norges, Danmarks og Sveriges regjeringer,

som, for å fastsette ensartede nøytralitetsregler stemmende overens med de i Haag undertegnede konvensjonsbestemmelser, har innledet forhandlinger som har resultert i enighet i alle prinsipielle punkter, således som vedlagte tekster til de av vedkommende tre regjeringer hver for sig vedtatte regler viser,

og som tilbørlig vurderer den betydning som vilde ligge i at den så lykkelig eksisterende enighet likeledes opprettholdes i fremtiden,

er kommet overens om at ingen av de tre regjeringer skal endre de av dem godkjente regler uten på forhånd å ha underrettet de to andre betimelig nok til å tillate en meningsutveksling i saken.

Til bekreftelse har undertegnede, behørig bemyndiget av sine regjeringer, undertegnet denne deklarasjon og vedføiet den sine segl.

Utferdiget i tre eksemplarer i Stockholm 21de desember 1912.»

Bilag X.

Prinsipper som benyttes av Storbritannia for å bestemme 3-milsgrensen for sjøterritoriet.

Tre-milsgrensen for sjøterritoriet er innhyllingskurven (enveloppen) for alle de sirkler med tre nautiske mils radius, hvis centrer er beliggende i lavvannslinjen. Grensen regnes fra kystlinjen ved lavvann på fastlandet og også på øene. Ordet «ø» innbefatter alle deler av territoriet som kan finne anvendelse (capable of use) og som alltid er over vann under normale omstendigheter.

Utenfor bukter som ved innløpet ikke er bredere enn 6 nautiske mil er territorialgrensen en rett linje parallell med og 3 nautiske mil utenfor en rett linje trukket tvers over innløpet av bukten.

Territoriale rettigheter kan i tillegg hertil tilstås med hensyn til et visst antall større bukter og innløp som kalles territoriale innløp («territorial inlets») og som må være spesielt nevnt og geografisk definert.

(NB. «Innhyllingskurven» (enveloppen) er et matematisk uttrykk og betegner en kurve som danner en felles tangent til et antall andre kurver, som er optrukket overensstemmende med et bestemt prinsipp. I det spesielle tilfelle med tre-milsgrensen er tre-mils cirklenes innhyllingskurve (enveloppe) en jevn kurve, så lenge lavvannslinjen er en jevn linje; hvis lavvannslinjen er innskåret blir innhyllingskurven (enveloppen) en rekke korte buer med tre mils radius).

Bilag XI.

Spørsmål stillet til den britiske delegasjon av den norske delegasjon, 3dje juli 1925, angående den internasjonale side ved forhandlingene.

1. Skal avslutningen av en formell overenskomst angående spørsmålet om sjøterritoriet være betinget av at en even-

Bilag. Om forhandlinger med Storbritannia vedrørende sjoterritoriet.

tuell overenskomst ikke trer i kraft, forinnan man har sikret sig tilslutning fra andre særskilte angitte makter?

Hvilke land skal i så fall særskilt angis?

2. Skal en lignende betingelse knyttes til en konvensjon angående fiskeriinteressene?
3. Vil Storbritannia tre i forbindelse med de nevnte land for å erholde deres tilslutning i det ene eller i begge tilfelle?
4. Vil Storbritannia overlate til den nor-

ske regjering å bestemme om der skal være en stiltiende avtale med hensyn til fiskeriene i den tid som er nødvendig til forhandlinger med andre makter?

5. Skal en sådan stiltiende avtale innskrenkes til regulerende bestemmelser, ifølge hvilke Norge tillater britiske trålere å fiske inntil de grenser som er foreslått under 2 og Storbritannia advarer britiske fiskere fra å komme inn i disse farvann?

Tilleggsbilag til St. med. nr. 35 (1925).

Oversettelse.

Skrivelse fra den britiske sendemann i Oslo til statsminister Mowinckel, datert 17de juli 1925.

Strengt fortrolig.

Kjære herr statsminister.

Jeg har nettop mottatt et telegram fra herr Chamberlain som meddeler at Kabinetet, efter å ha drøftet saken, er rede til å gi sin tilslutning til de overenskomster som er utarbeidet av den britiske og den norske delegasjon. Man har dog funnet det helt nødvendig å gi Dominions og India underretning om saken, og man har anmodet dem om hurtigst mulig pr. telegraf å meddele om

de har noen bemerkninger å gjøre. Inntil svar mottas fra disse regjeringer — og jeg frykter for at der vil gå minst en uke — er jeg ikke istand til å gi Dem noen offisiell meddelelse. De britiske delegerte vil heller ikke være istand til å sende sin foreslåtte meddelelse til de norske delegerte.

Jeg behøver vel ikke å si Dem, hvor meget jeg beklager denne uundgåelige utsettelse, efter den måte hvorpå De har gjort alt mulig for å påskynne saken fra norsk side.

Deres o. s. v.

(u.) *F. O. Lindley.*